

Vilniaus istorinis centras – sostinės ir visos Lietuvos valstybės lopšys. Vietovė, kuri savo politine įtaka, architektūros turtingumu, meno kūriniais ir visomis čia susiformavusiomis kultūros bei mokslo idėjomis yra itin reikšminga ne tik Lietuvos, bet ir plataus Rytų Europos regiono istorijoje.

Ši 352 ha užimanti teritorija į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įtraukta 1994 m., taip pripažįstant jos išskirtinę visuotinę vertę. Vilniaus istorinis centras yra reikšmingas per penkis šimtmečius organiška išsivysčiusio miesto pavyzdys. Čia išlikęs viduramžiams būdingas spindulinis gatvių tinklas, didelė vertingų pastatų įvairovė, tik vietomis stipriau paliešta karų ir okupacijos žalos. Dalis pastatų išsaugojo kelis kultūrinius sluoksnius – kintant stilistikai jie buvo perstatomi, tad šiandien įdomu stebėti kai kuriuose pastatuose atsiskleidžiančią architektūrines mozaiką.

Svarbu, kad miestas nuo seno garsėjo atvirumu kitoms kultūroms – tai mums šiandien primena išlikę skirtingų religinių konfesijų maldos namai. Jau XIV a. pradžioje, kai Vilnius pirmą kartą paminėtas rašytiniuose šaltiniuose, kunigaikštis Gediminas savo laiškuose kvietė į Lietuvos sostinę atvykti įvairiausių profesijų atstovus ir atvėrė duris skirtingoms kultūroms. Prie Vilniaus augimo reikšmingai prisidėjo ne viena tauta – žydai, rusėnai, lenkai, totoriai ir kt.

Tad kviečiame Jus leistis į kelionę po viduramžius menantį gatvelių tinklą, Vilniaus istorinio centro nominacinėje byloje (teikiama Pasaulio paveldo komitetui) išskiriami šeši pagrindiniai architektūriniai ansambliai – juos visus (ir ne tik!) aplankysite keliaudami siūlomu maršrutu. Didinga architektūra, subtiliai susipynę gotikos, renesanso ir baroko statiniai atskleis jums daugiakultūro miesto istorijas.

TYRINĖKITE IR IŠSPRĘSKITE KRYŽIAŽODJ!

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Išsprendėte kryžiažodį? Jūsų laukia prizas! Kviečiame jį atsitiinti viename iš Vilniaus turizmo informacijos centrų arba Užupio informacijos centre.

Klausimai

- Ant Katedros (Nr. 1) Šv. Kazimiero koplyčios išorinės sienos kabo fundacinė lenta, įrengta 1636 m. čia perkėlus karaliaičio Kazimiero palaikus. Lotynų kalba parašytame tekste minimas šios koplyčios steigėjas, tuometis Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis. Koks jo vardas? (Atsakymą įrašykite lotynų kalba)
- Šv. Onos bažnyčia (Nr. 3) puošia įspūdingos durys, papuoštos ne tik išskirtinėmis raguotomis rankenomis, bet ir pasikartojančiomis SA raidėmis. Kokie du lotyniški žodžiai slepiasi po jomis?
- Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios (Nr. 5) fasado viršuje akį traukia spindulių apsuptos IHS raidės. Ką reiškia ši monograma?
- Viršutinį centrinių Vilniaus universiteto (Nr. 7) rūmų fasado aukštą puošia piliastrai su tematiniais ir astronominiais prietaisais, o virš langų – planetų ženklai. Kokią universitete veikusią įstaigą mums primena šios freskos?
- Universiteto g. 4 pastato sienoje (virš restorano iškabos) atidengta blanki freska vaizduoja žmogaus portretą, XVI a. čia veikė Vilniaus alumnatas – religinė ir politinė institucija, unitų kunigų seminarija. Tuomet puošnūs buvo ir kiemo, ir gatvės fasadai. Pastarasis buvo ištaipytas keliomis dešimtimis portretų, kurių tik vienas atkurtas. Kokius asmenis vaizdavo šie portretai?
- Vienas iš gotikinį XV-XVI a. laikotarpį Pranciškonų bažnyčioje (Nr. 9) menančių autentiškų elementų – išraiškingas smailėjančios arkos formos įėjimas. Kaip vadinama ši architektūrinė pastato dalis?
- Vokiečių g. 20 pastato sienoje atidegtas XVI a. mūro bei tinko su sunkiai išsifruojamu užrašu „In Pace Iesus Naz“ (Jėzus Nazariečio ramybėje) fragmentas. Kaip vadinamas šis kelis amžius Vakarų Europoje vyravęs lotyniško raidyno šriftas?
- Aušros Vartų g. 8 gotikinis pastatas papuoštas baltos ir juodos spalvos tinko ornamentais. Tai renesansinė sienų tapybos technika, kai ant gruntuoto paviršiaus tepami keli skirtingų spalvų tinko sluoksniai, vėliau rižant viršutinius sluoksnius gaunamas spalvotas reljefinis piešinys. Tokia puošyba Vilniuje labai reta. Kaip vadinama ši technika?
- Šv. Teresės bažnyčios (Nr. 17) interjeras – ypač puošnus ir išraiškingas. Kaip vadinamas šis tapyba, lipdiniais ir kitomis meninėmis formomis turtingas, kaip baroko tešingus susiformavęs architektūros stilius?
- Pietiniame Aušros vartų (Nr. 18) fasade iš po karnizo į tolį žvelgia nedidelė skulptūrinė galvutė. Tai antikinis pirklių ir keleivių globėjas, netikėtai atsidūręs greta valstybės ir religijos simbolių. Koks šios dievybės vardas?

Sutartinės – daugiabalsės lietuvių liaudies dainos, itin senas tradicinis muzikos fenomenas – įtrauktos į UNESCO Reprezentatyvių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Atsiradusios dar iki Lietuvos krikšto, Sutartinės pasižymi gausiais garsažodžiais, aštriais sąskambiais, vienalaikiu skirtingų tekstų ir skirtingų melodijų skambesiu. Vilniaus istoriniame centre kasmet paskutinį gegužės savaitgalį vyksta tarptautinis folkloro festivalis „Skamba skamba kankliai“, kurio metu organizuojami sutartinii vakarai.
www.ssk.lt

Vilnius nuo seno garsėjo kaip įvairioms tautoms ir religijoms atviras miestas. Ir šiandien galite ne tik išvysti skirtingų maldos namų bokštus, bet ir paragauti daugiakultūro Vilniaus skonių – šviežiai iškeptų žydiškų beigelių, karaimų kibinų ar totoriško šimtalapio! Tikrą autentiškų skonių įvairovę atrasite Halės turgavietėje – tai seniausias iki šiol veikiantis Vilniaus turgus, kuriame galima paragauti ir įsigyti originalių, ekologiškų vietos produktų.
www.halesturgaviete.lt

Kadaise amatai Vilniuje klestėjo – įvairiausi meno ir buities dirbiniai buvo gaminami stiklo ir odos dirbtuvėse, audejų, puodžių ir auksakalių rankomis. Ir šiandien Vilniaus istorinio centro gatvelės globoja ne vieną laiko išbandymą išlaikiusį amatą. Pasirinkite sau artimiausią ir būtinai užsukite į dirbtuvėles ar galerijas ne tik autentiškų dirbinių įsigyti, bet ir savo unikalų suvenyrą pasigaminti!
Vilnių išmoningų rankų darbo gaminiai pasiekia ir iš atokiausių Lietuvos kampelių – kiekvienais metais kovo pirmosiomis dienomis senamiestį užlieja šurmuliuojanti tautodailininkų ir liaudies meistrų mugė, pavadinta Lietuvos globėjo Šv. Kazimiero vardu.
www.seniejiamatai.lt
www.kaziukomugevilnius.lt

Vilnius – svarbi jausmų istorijomis ir legendomis garsėjančios Europos dalis. UNESCO Pasaulio paveldo komiteto ir „National Geographic“ projekte „Pasaulio paveldo kelionės“ Vilniaus istorinis centras įtrauktas į maršrutą „Romantiškoji Europa“. Tai kelionė per aštuonias išskirtinomis meilės legendomis garsėjančias Pasaulio paveldo vietas. Vilnių atrasti kviečia žymioji Barbaros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto istorija. Gražiosios LDK didikės ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio, Lenkijos karaliaus meilei nebuvo lemta išsipildyti – visų pasipriešinimą įveikė Barbora ir Žygimantas susituokė, tačiau naująjį karalienę greitai įveikė kūno negalavimai. Barbaros palaikai jos prašymu parvežti į Vilnių. Ir šiandien jos laidojimo vietą galima aplankyti Katedros požemių mauzoliejuje.
visitworldheritage.com

Trijose Baltijos valstybėse – Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje – gyvuojanti Dainų ir šokių švenčių tradicija pripažinta žmonijai reikšminga vertybe ir įtraukta į UNESCO Reprezentatyvių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, Vilniaus Kalnų ir Vingio parkus, stadionus ir kitas sostinės erdves kas ketveri metai pripildo keliasdešimt tūkstančių atliekų, tęsiančių šimtmetes Lietuvos dainų ir šokių tradicijas.
www.dainusvente.lt

Lietuviškoji kryždirbystė – amata, meną bei tikėjimą sujungiantis reiškinys, įrašytas į UNESCO Reprezentatyvių žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Nepraleiskite galimybės apžiūrėti kryždirbystės ekspoziciją Lietuvos nacionaliniame muziejuje, o žingsniuodami Vilniaus istoriniame centre būtinai pakelkite galvą ir įdėmiau žvilgtelėkite į bažnyčių bokštus – neretas jų papuoštas išskirtinių bruožų turinčių kryžiumi.
Arsenalų g. 1, www.lnm.lt

Vilniaus istorinis centras skirstomas į tris pagrindines zonas: pilies teritoriją, centrinį senamiestį, kadaise apjuostą gynybine siena, bei priemiestį, kadaise nusėję malūnai, kanalai, fabrikėliai, čia kūrėsi ir mažiau pasturinių amatininkų dirbtuvės. Šiandien Užupis garsėja kūrybiška menininkų bendruomene, lankytojai čia atklysta perskaityti į keliasdešimt kalbų išverstą Užupio Respublikos konstituciją ar pasisupti ant „Likimo sūpynių“. Tačiau šioje menininkų Respublikoje verta paieškoti ir reikšmingų istorinių vietų – brome pasislėpusios nedidelės Šv. Baltramiejaus bažnyčios, pirmojo Lietuvoje katalikiško moterų vienuolyno pastato ar nuostabaus grožio antkapinių paminklų Bernardinų kapinaitėse. Pasiimkite Užupį pristatantį leidinuką bet kuriame Vilniaus turizmo informacijos centre ir keliaukite atrasti šios svarbios sostinės istorinio centro dalies.

- Vilniaus istorinio centro (UNESCO) ribos
- Ėjimo maršrutas
- Vilniaus turizmo informacijos centras (Pilies g. 2 ir Didžioji g. 31)
- Užupio informacijos centras